

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU

Fond 182

HOERSCHELMANN, KARL

Inventaranimistu

1927-2007

Sissejuhatus

Hoerschelmann (Hörschelmann), Karl (26. veebr. 1899, Sevastopool – 21. dets. 1951 Eichstätt), vene poeet, proosakirjanik, esseist.

Karl Hoerschelmann pärineb mitmeharulisest baltisaksa suguvõsast, kelle esivanemad tulid Eestisse juba 18. sajandil. Karl Hoerschelmanni isa, Tartu ülikooli kasvandik, *Dr. med.* Karl Theodor Leopold Hoerschelmann (1840-1919) oli sõjaväearst. Hoerschelmannide perekonnas räägiti pigem vene kui saksa keelt ja tulevane kirjanik, kes kasvas ja omandas hariduse Venemaal, pidas ennast vene kultuuri esindajaks.

Karl Hoerschelmann sai hea koduse hariduse, 1909–1916 õppis ta Odessa Kadetikorpusel. Läbinud ohvitseride kiirkursused Peterburi suurtükiväe koolis (Михайловское артиллерийское училище), saadeti K. Hoerschelmann ihukaardiväe 3. suurtükibrigaadi koosseisus rindele. Pärast Vene armee lagunemist 1917. a. lõpul-1918. a. algul elas Karl Hoerschelmann isa juures Odessas ning alustas filosoofiaõpinguid Novorossiiski ülikoolis. Õpingud katkesid, kuid huvi filosoofia vastu püsis elu lõpuni.

Kodusõja ajal võitles Karl Hoerschelmann Valge armees ning evakueerus koos Wrangeli armeega Türgisse Halliopolisse. 1922. a. õnnestus tal pääseda Bulgaaria, Rumeenia ja Poola kaudu Riiga ja sealt edasi Eestisse, kus juba elasid tema kaks venda. Algul töötas K. Hoerschelmann lihttöölisena saeveskis, hiljem joonestajana Põllumajanduse ministeeriumis, 1930. aastatel joonistajana tekstiilivabrikus.

1926. a. abielus Karl Hoerschelmann Jelizaveta Rozendorfiga (1898–1984). Eestist pärit Jelizaveta Rosendorf oli elanud oma vanematega Venemaal ning õppinud kuulsas parun Stieglitzi Tehnilise Joonistuse Koolis Peterburis. 1920. a. opterus J. Rosendorf Eestisse.

Teenistusest vaba aja pühendas Hoerschelmann kunstile ja kirjandusele. Alguses oli esikohal kunst, vaatamata erialase kunstihariduse puudumisele. Ta osales kohalikel kunstinäitustel, tema töid eksponeeriti Eesti kunsti näitustel välismaal (Helsingis, Lübeckis, Kielis, Königsbergis). K. Hoerschelmann tegutses ka raamatuillustraatorina ning joonistas teatridekoratsioone (näit. 1930. a. „Estonias” lavastatud L. Delibes'i ooperi *Lakmé* dekoratsioonide eskiisid).

1930. a-te alguses keskendus K. Hoerschelmann kirjanduslikule tegevusele, kunstiharrastus jäi tahaplaanile. Ta osales aktiivselt kohalikes vene kirjandusühingutes, oli üks juhtivaid autoreid almanahhis *Nov*, mida andis välja Reveli Poetide Tsehh, tema luuletused ja jutustused ilmusid Soome ajakirjas *Журнал Содружества*.

1940. a. mais lahkus Hoerschelmannide perekond Saksamaale. Neil õnnestus kaasa võtta suurema osa oma arhiivist ja maalid. Hoerschelmannide, nagu paljude teistegi *Umsiedlung*'i käigus Eestist ümberasunute sihtkohaks määrati sakslaste poolt okupeeritud Poola alad Poznani ümbruses. 1945. a. lõpust elasid Hoerschelmannid Baieri väikelinnas Eichstättis. Kindlat töökohta K. Hoerschelmannil ei õnnestunud leida ning ta teenis elatist jõulukaartide valmistamise ja suveniiride kujundamisega, üks regulaarsemaid sissetulekuallikaid oli illustratsioonide joonistamine Baieri katoliikliku ajakirja *Schutzengel Freund der Kinder* jaoks. Hiljem määrati talle pension.

K. Hoerschelmanni kirjanduslik tegevus jätkus põhiliselt filosoofilise esseistika žanris, mille poole ta oli pöördunud juba sõjapäevil. Sõjajärgsest loomingust ilmus tema eluajal ainult kirjandusteoreetiline *Тема «тайной свободы» у Пушкина* (Новый журнал. Нью-Йорк, 1949, кн. XXII. С. 176.189). K. Hoerschelmanni töid hakati uuesti avaldama alles pärast tema surma, kahjuks vähese levikuga väljaannetes. Paljud tema jutustused ning esseed ilmusid esmakordselt prof. S. Issakovi koostatud kogumikus *Я почему-то должен рассказать о том...* (Tallinn, 2006). Siin ilmunud tööde käsikirjad olid olnud Hoerschelmanni laste – poja Konstantin Hoerschelmanni ja tütre Anna Röderi – valduses. 2007. a andsid K. Hoerschelmanni lapsed prof. S. Issakovi vahendusel oma isa arhiivi üle Tartu Ülikooli Raamatukogule.

Kirjaniku omakäeliste käsikirjade kõrval on arhiivis ka hilisemad masinakirjalised ümberkirjutused. Ilmselt oli K. Hoerschelmanni lesk Jelizaveta Hoerschelmann need koopiad teinud publitseerimise eesmärgil. Jelizaveta Hoerschelmanni kirjavahetus Illinoisi ülikooli (USA) professori Temira Pachmussiga peegeldab K. Hoerschelmanni luuletuste ja jutustuste avaldamise lugu Ameerikas. Karl Hoerschelmanni kunstiloomingut kajastavad materjalid puuduvad arhiivis. Seda hinnalisemad on kaks Jelizaveta Hoerschelmanni joonistust – üks Karl Hoerschelmannist, teine vene kirjanikust Jüri Ivaskist, kellega Hoerschelmannidel olid tihedad suhted juba Eestis.

Kirjandus: Исаков, С. Многоликий К. К. Гершельман. Очерк жизни и творчества / Гершельман К. К. «Я почему-то должен рассказать о том...». Таллинн, 2006. Лк. 5-44.

Sisukord

I Loominguline tegevus	1
1. Kirjanduslik looming	1
1.1. Luuletused. Poeem	1
1.2. Jutustused. Näidendid	2
1.3. Filosoofilised esseed	5
1.4. Kirjandusloolised käsitlused	7
2. Kunstilooming	8
II Märkmed. Väljakirjutused vene poetide loomingust	8
III Kirjavahetus	9
IV Käsitlused K. Hoerschelmanni kohta	10
V Teiste isikute materjalid	10
1. Jelizaveta Hoerschelmanni joonistused. Jelizaveta Hoerschelmanni ja Anna Röderi kirjavahetus jm. materjalid	10
2. Jüri Ivaski materjalid	12
VI Hiljem juurde lisatud materjalid	14
Опись материалов архива К. К. Гершельмана, передаваемых в Отдел рукописей и редких книг Библиотеки Тартуского университета / [koostanud Sergei Issakov]	16

I. Looming**1. Kirjanduslik looming****1.1. Luuletused. Poeem**

- 1 Гершельман, Карл Карлович
 [Стихи ранних лет] : mustandkäsikiri
 [1920. a-d]
 10 l.
 Pliiatsikiri
 Vene k.
- 2 Гершельман, Карл Карлович
 Персей : героическая поэма : mustandkäsikiri
 [1940. a-d]
 18 l.
 Kirjutatud käsitsi
 Vene k.
- 3 Памяти К. К. Гершельмана / Ю. Иваск. [Стихи] / К. Гершельман
 1952
 Lk. 313-315 ajakirjast Новый Журнал (Нью-Йорк), 1952, 31
 Vene k.
- 4 Гершельман, Карл Карлович
 Стихи
 1953
 Lk. 55-59 ajakirjast Грани (Франкфурт на Майне), 1953, 20
 Vene k.
- 5 Из архивных материалов - К. К. Гершельман (1899-1951) - русский
 писатель и художник / Темира Пахмусс. Неизданное / Карл Гершельман
 1982.
 Lk. 205-222 ajakirjast Russian Language Journal, 1982, vol. 36, nr 123-
124
 T. Pachmussi pühendusega Elisabeth von Hoerchelmannile.
 Vene k.
- 6 К. К. Гершельман - русский поэт в Прибалтике / Темира Пахмусс.
 Стихи Гершельмана из записной книжки Веры Булич / Гершельман
 1986
 13 l.
 Kserokoopia publikatsioonist: Occasional Papers in Slavic Languages and
Literature, Summer 1986, vol. 2, lk. 131-144
 Vene k.

- 7 Гершельман, Карл Карлович
 Стихи. I. 1932-194... II. 1930-194...
 [1980. a-d]
 31 l.
 Masinakirjas. Kserokoopia
 Vene k.

1.2. Jutustused. Näidendid

- 8 Гершельман, Карл Карлович
 Миниатюры
 [1930.a-d]-1980. a-d
 30 l.
 Autori omakäeline tekst (pliiatsi- ja tindikiri), hilisem masinakirjaline
 ümberkirjutus, publitseeritud tekst
 Sisaldab: Грех; Нечто астральное; Кристаллы; Покойница лежала;
 Поцелуй; Рай; Самое важное; Самоубийца и звезды
 Vene k.
- 9 Гершельман, Карл Карлович
 [Рассказы]
 [1930. a-d]; [1980. a-d]
 71 l.
 Autori omakäeline tekst (pliiatsi- ja tindikiri) ja masinakirjaline
 ümberkirjutus
 Sisaldab: В одном из соседних миров; Встреча; Девочка Надя;
 Замыслы; Как я родился; Книга хорошего тона; Мысль; [Рассказ без названия];
 Самоубийство; Чужое тело
 Vene k.
- 10 Гершельман, Карл Карлович
 Аффар : [рассказ] : mustandkäsikiri ja hilisem masinakirjaline
 ümberkirjutus
 [1930. a-d]; [1980. a-d]
 32 l.
 Autori omakäeline tekst (pliiatsikiri) ja kserokoopia masinakirjalisest
 tekstist
 Vene k.
- 11 Гершельман, Карл Карлович
 Божественная комедия : [пьеса]
 1927; [1980. a-d].
 7 l.
 Autori omakäeline tekst (pliiatsikiri) ja kserokoopia hilisemast
 masinakirjalisest ümberkirjutusest
 Vene k.

- 12 Гершельман, Карл Карлович
Ванька-Встанька : лубок : пьеса для кукольного театра : käsikirja
variandid
[1930. a-d]
24 l.
Kirjutatud käsitsi. Pliiatsi- ja tindikiri
Vene k.
- 13 Гершельман, Карл Карлович
Икс-семнадцать : [рассказ] : käsikirja variandid
1927; 1981.
9 l.
Autori omakäeline tekst (pliiatsikiri), hilisem masinakirjaline
ümbekirjutus, publitseeritud tekst
Vene k.
- 14 Гершельман, Карл Карлович
Коробка вторая : фантастический рассказ
[1930. a-d].
17 l.
Masinakirjas
Vene k.
- 15 Гершельман, Карл Карлович
Место в шлюпке : [рассказ]
[1930. a-d]; [1980. a-d]
23 l.
Autori omakäeline tekst (pliiatsikiri) ja hilisem masinakirjaline
ümbekirjutus
Vene k.
- 16 Гершельман, Карл Карлович
Начало. (Дочери Анне) : [рассказ]
[1980. a-d].
34 l.
Masinakirjas; kserokoopia
L. 1: S. Issakovi märkus
Vene k.
- 17 Гершельман, Карл Карлович
Отпавший ангел : выписки из его дневника : [рассказ]
[1930. a-d]; [1980. a-d]
27 l.
Autori omakäeline tekst (pliiatsikiri) ja hilisem masinakirjaline ümbekirjutus
Vene k.

- 18 Неизданные рассказы К. К. Гершельмана "Отпавший ангел. Выписки из его дневника" и "Переход" / [Вступительная статья и публикация] Темира Пахмусс
 1983
 12 l.
 Lk. 165-183 ajakirjast Russian Language Journal, 1983, nr.128, S. Issakovi paranduste ja täiendustega tekstis ja eraldi lehtedel
 Vene k.
- 19 Гершельман, Карл Карлович
 Переход : [рассказ]
 [1930. a-d]; [1980. a-d]
 27 l.
 Autori omakäeline käsikirjamustand ja kserokoopia hilisemast masinakirjalisest ümberkirjutusest
 Vene k.
- 20 Гершельман, Карл Карлович
 [Рассказ] : mustandkäsikiri
 [1930. a-d]; [1980. a-d]
 73 l.
 Autori omakäeline tekst (pliiatsikiri) ja kserokoopia käsikirjast
 Vene k.
 Eksemplar defektne, algus ja lõpp puudub.
- 21 Гершельман, Карл Карлович
 Револьвер : [рассказ] : mustandkäsikiri
 [1930. a-d]
 13 l.
 Pliiatsikiri
 Vene k.
 Eksemplar defektne, lõpp puudub
- 22 Гершельман, Карл Карлович
 Русалка : [рассказ]
 [1930. a-d]; [1980. a-d]; 1982
 17 l.
 Autori omakäeline tekst (pliiatsikiri), kserokoopia hilisemast masinakirjalisest ümberkirjutusest ja publitseeritud tekst
 Vene k.
- 23 Гершельман, Карл Карлович
 С 11-го на 12-ое июня 1933 года : [рассказ]
 [1930. a-d]; [1980. a-d]
 46 l.
 Autori omakäeline käsikirja mustand (pliiatsikiri) ja hilisem masinakirjaline ümberkirjutus käsikirjaliste parandustega

- 24 Гершельман, Карл Карлович
Экземпляр 408 в : [рассказ] : visand
[1930. a-d]
9 l.
Pliiatsikiri
Vene k.

1.3. Filosoofilised esseed

- 25 Гершельман, Карл Карлович
[Философские эссе] : käsikirjade mustandid
[1940. a-d]
91 l.
Pliiatsikiri
Vene k.
- 26 Гершельман, Карл Карлович
Зеркала : [философское эссе]
[pärast 1945]; [1980. a-d]
12 l.
Autori omakäeline tekst (pliiatsikiri) ja hilisem masinakirjaline ümberkirjutus
Vene k.
- 27 Гершельман, Карл Карлович
Мифы о происхождении бытия : [философское эссе]
[1940. a-d]
26 l.
Pliiatsikiri
Vene k.
- 28 Гершельман, Карл Карлович
Мифы о происхождении бытия. О замысле : [философское эссе]
[1940. a-d]; [1980. a-d]; 1982
31 l.
Autori omakäeline tekst (pliiatsikiri), hilisem masinakirjaline
ümberkirjutus, publitseeritud tekst
Publitseeritud tekstis S. Issakovi parandused
Vene k.
- 29 Гершельман, Карл Карлович
О бессмертии ; О тоне : [философские эссе] : käsikirjad ja publitseeritud
tekst koos Temira Pachmussi artikliga
[1940. a-d]; 198.
38 l.
Autori omakäeline tekst (pliiatsikiri) ja kserokoopia publikatsioonist
Vene k.

- 30 Гершельман, Карл Карлович
 О личном физическом бессмертии : [философское эссе]
 [1980. a-d]
 9 l.
 Masinakirjas. Kserokoopia
 Vene k.
- 31 Гершельман, Карл Карлович
 О метапсихике : [философские эссе]
 [1940. a-d]; [1980. a-d].
 28 l.
 Autori omakäeline tekst (pliiatsikiri) ja kserokoopia hilisemast
 masinakirjalisest ümberkirjutusest
 Vene k.
- 32 Гершельман, Карл Карлович
 О свободе ; Бог, мир и я ; О росте : [философское эссе] : käsikirjade
 variandid
 [1940. a-d]; [1980. a-d]
 39 l.
 Autori omakäeline tekst (pliiatsikiri) ja hilisem masinakirjaline
 ümberkirjutus
 Vene k.
- 33 Гершельман, Карл Карлович
 О феноменологич[еской] редукции : [философское эссе]
 [1940. a-d]
 13 l.
 Pliiatsikiri
 Vene k.
- 34 Гершельман, Карл Карлович
 О "Царстве Божиим" : [философское эссе] : käsikirja variandid
 [1940. a-d]; [1980. a-d]
 50 l.
 Autori omakäeline tekst (pliiatsikiri), hilisem masinakirjaline
 ümberkirjutus ja kserokoopia masinakirjalisest tekstist
 Hilisem masinakirjaline ümberkirjutus l. 46-50: S. Issakovi korrekatuuriga
 Vene k.
- 35 Гершельман, Карл Карлович
 Об игре : [философское эссе] : käsikirja variandi.
 [1940. a-d]; 1956
 28 l.
 Kirjutatud käsitsi (pliiatsikiri) ja kirjutusmasinaga, publitseeritud tekst
 Vene k.

- 36 Гершельман, Карл Карлович
Отвратительность смерти : [философское эссе]
[u. 1940 -1945]
11 l.
Pliiatsikiri
Vene k.
- 37 Гершельман, Карл Карлович
Сны : [философское эссе]
[u. 1940-1945]
25 l.
Kirjutatud käsitsi
Vene k.
- 38 Гершельман, Карл Карлович
Удивление : [философское эссе]
[1940. a-d]
9 l.
Pliiatsikiri
Vene k.
- 39 Гершельман, Карл Карлович
Философия 1/4 часа : [философское эссе] : käsikirja variandid
[1940. a-d]
117 l.
Pliiatsikiri
L. 55-59, 84-94 tühjad
Vene k.

1.4. Kirjandusloolised käsitlused

- 40 Гершельман, Карл Карлович
"Бунт" Ивана Карамазова : käsikirja variandid
[1940. a-d]-1984
115 l.
Autori omakäeline tekst (pliiatsikiri), kserokoopia hilisemast
masinakirjalisest ümberkirjutusest ja publitseeritud tekstid
Vene k.
- 41 Гершельман, Карл Карлович
Достоевский. Записки из подполья : реферат, прочит. 29. 7. 43.
1943; [1980. a-d], 1984
18 l.
Autori omakäeline tekst (pliiatsikiri), hilisem masinakirjaline
ümberkirjutus ja publitseeritud tekst
Vene k.

- 42 Гершельман, Карл Карлович
Заметки о Пушкине : käsikirja variandid
1940-1941
117 l.
Pliiatsikiri
Vene k.
- 43 Гершельман, Карл Карлович
Тема "тайной свободы" у Пушкина : käsikirja variandid
1940. a-d; [1980. a-d]
52 l.
Autori omakäeline tekst (pliiatsikiri), hilisem masinakirjaline
ümbekirjutus, publitseeritud tekst
Publitseeritud tekstis (l. 46-52) S. Issakovi parandused
Vene k.

2. Kunstilooming

- 44 Hoerschelmann, Karl
[Ristilöömine] : fotokoopia maalist
[S.l.], [19--?].
1 foto

II. Märkmed. Väljakirjutused vene poetide loomingu

- 45 Гершельман, Карл Карлович
Разные заметки и выписки
[1940. a-d]
42 l.
Pliiatsikiri
Vene k.
- 46 Стихотворения И. В. Базилевского, Е. А. Базилевской, И. К. Борман,
Б. Новосадова, Ю. Галя и Ю. П. Иваска
1940. a-d
16 l.
Autorite autograafid ja K. Hoerschelmanni ümbekirjutused. Tindi-ja
pliiatsikiri
Vene k.
- 47 Варшавский, Владимир Сергеевич
Семь лет : повесть. Ümber kirjutatud Karl Hoerschelmann
1950
15 l.
Pliiatsikiri
Vene k.

- 48 Гронский, Николай Павлович
 Стихи и поэмы. Ümber kirjutanud Karl Hoerschelmann
 [1950]
 11 l.
 Pliiatsikiri
 Vene k.
- 49 Väljalõiked ajalehest Новое русское слово (New-York) vene kirjanduse
 jm. kohta
 1951
 1 mapp
 Vene k.

III. Kirjavahetus

- 50 Hoerschelmann, Karl
 Kiri A. Drevingile
 8.7.1950
 [Saksamaa], [1980. a-d]
 6 l.
 Kirjutatud käsitsi. Kserokoopia
 Vene k.
- 51 Bulitš, Vera
 Kiri Karl Hoerschelmannile
 Helsinki, 26. okt. 1951
 3 l.
 Kirjutatud käsitsi
 Vene k.
- 52 Ivask, Jüri, 1907-1986
 Kirjad Karl ja Elisabeth von Hoerschelmannile
 [Var.l.], 1932-1948
 85 l.
 Vene k.
 Kirjutatud käsitsi
 Sisaldab ka J. Ivaski luuletusi
- 52a Ivask, Jüri, 1907-1986
 Kirjad Karl ja Elisabeth von Hoerschelmannile
 [Var.l.], 1949-1951
 67 l.
 Vene k.
 Kirjutatud käsitsi ja masinakirjas
 Sisaldab ka J. Ivaski luuletusi

- 53 Karpovitš, M.
Kiri Karl Hoerschelmannile
Cambridge (Mass.), 5. juuli 1950
2 l.
Kirjutatud käsitsi
Vene k.

IV. Käsitlused K. Hoerschelmanni kohta

- 54 Käsitlused Karl Hoerschelmanni kohta
1952-[1999]
13 l.
Vene k.
Ajaleheväljalõiked ja kserokoopiad
L. 1-6: Juri Terapiano kaaskiri Elisabeth von Hoerschelmannile ja saadetud
alaleheväljalõiked

V. Teiste isikute materjalid

1. Elisabeth von Hoerschelmanni joonistused. Elisabeth von Hoerschelmanni ja Anna Röderi kirjavahetus jm. materjalid

- 55 Hoerschelmann, Elisabeth von, 1898-1984
Juri (George) Ivask
[Saksamaa, 1947?]
1 joonistus : süsi ; raami ava 39 x 29 cm.
- 56 Hoerschelmann, Elisabeth von, 1898-1984
Karl von Hoerschelmann
[Saksamaa, 1948?]
1 joonistus : grafiitpliats, paber ; raami ava 39 x 29 cm
- 57 Pachmuss, Temira
Kirjadv Elisabeth von Hoerschelmannile
Urbana ; Göttingen ; München, 6. sept. 1979-20. märts 1984
66 l.
Kirjutatud käsitsi
Vene k.
- 58 Hoerschelmann, Elisabeth von, 1898-1984
Kirjad Temira Pachmussile : kontseptid
Andernach, 21. okt. 1979-sept. 1982
8 l.
Kirjutatud käsitsi
Vene k.

- 59 Temira Pachmussile üle andud Karl Hoerschelmanni tööde ja fotode nimestikud / Koostaja Elisabeth von Hoerschelmann
1980-1981
6 l.
Kirjutatud käsitsi
Vene k.
- 60 Kirjad Elisabeth von Hoerschelmannile.
1958-1982
6 l.
Kirjutatud käsitsi ja masinakirjas
Autorid: "New Review" (Новый Журнал) toimetus (l. 1); Homjakov, Gennadi (l. 2-3); Dreving, Claudia (l. 3-5); Irtel, Meta (l. 6)
Vene k.
- 61 Bazilevski, Ivan
Kirjad Elisabeth von Hoerschelmannile
Solna, 28. mai 1968-16. märts 1984
8 l.
Kirjutatud käsitsi
Vene k.
- 62 Buliš, Vera
Kirjad Elisabeth von Hoerschelmannile
Helsingi, 19. okt. 1953-22. juuni 1954
13 l.
Kirjutatud käsitsi
Kirjal l. 3-6 vale daatum: 15. nov. 1959
Vene k.
- 63 Klenovski, Dmitri, pseud., 1873-1976
1 kiri Anna Röderile ja 3 kirja Elisabeth von Hoerschelmannile
Traunstein, 1958-1969
7 l.
Vene k.
Kirjutatud käsitsi
Klenovski, Dmitri, 1873-1976, Dmitri Iossifovitš Kratškovski pseudonüüm; Röder, Anna, 1935-, Karl ja Elisabeth von Hoerschelmanni tütar
- 64 Tšinnov, Igor
Kirjad Elisabeth von Hoerschelmannile
Lawrence, 19. veebr. 1963-[1960.-1980. a-d?]
11 l.
Kirjutatud käsitsi
L. 11: ka Jüri Ivaski juurdekirjutus
Vene k.

- 65 Bazilevski, Ivan
 Postkaart Anna Röderile
 Solna, 13. apr. 1984
 2 l.
 Kirjutatud käsitsi
 Röder, Anna, 1935-, Karl Hoerschelmanni tütar
 Saksa k.
- 66 Ivask, Jüri, 1907-1986
 2 kirja Anna Röderile
 Amherst, 16. apr. 1984; 10. dets. 1984
 5 l.
 Masinakirjas, J. Ivaski omakäeliste täiendustega
 Vene k.
 Röder, Anna, 1935-, Karl Hoerschelmanni tütar
- 67 Pachmuss, Temira
 Kirjad Anna Röderile
 Urbana, 26. apr. 1984-13. veebr. 1989
 10 l.
 Kirjutatud käsitsi ja kirjutusmasinaga
 Röder, Anna, 1935-, Karl Hoerschelmanni tütar
 Vene, saksa, ingl. k.
- 68 Renning, Anatoli
 Kiri Anna Röderile
 Stockholm, 3. sept. 1962
 2 l.
 Kirjutatud käsitsi.
 Röder, Anna, 1935-, Karl Hoerschelmanni tütar
 Vene k.
- 69 Terras, Viktor
 Kiri Temira Pachmussile.
 Washington, 3. veebr. 1989
 14 l.
 Kirjutatud käsitsi. Kserokoopia
 L. 2-14 lisa: publikatsioonid ajakirjast "The Supernatural in Slavic and
 Baltic Literature: Essays in Honor of Victor Terras. [1988], s.h. T. Pachmussi
 artikkel"The Fantastic in Hoerschelmann's Fiction". Ingl. k. Kserokoopia
 publikatsioonist
 Vene k.
- 70 Tundmatu (Sonja) kiri Elsa Hoerschelmannile, selle vastuse kontsept
 Charleston ; Eichstedt, 14. apr. 1956; 24. apr. 1956
 4 l.
 Kirjutatud käsitsi
 Vene k.

2. Jüri Ivaski materjalid

- 71 Иваск, Юрий Павлович
 [Стихотворения]
 1934-1950.
 9 l.
 Tindi- ja pliiatsikiri
 Vene k.
- 72 Иваск, Юрий Павлович
 [Стихи и проза]
 1963-1983
 39 l.
 Ajaleheväljalõiked, kserokoopiad masinakirjalistest ja publitseeritud
 tekstidest, autori omakäeliste märkuste ja parandustega
 Vene k.
- 73 Ivask, Jüri
 Literary Archives in the Russian Émigrés / By George Ivask
 1959
 Kserokoopia ajakirjast The Slavic and East European Journal, vol.
 XVII, 1959, lk .137-143
 Ingl. k.
- 74 Иваск, Юрий Павлович
 Мои картины : nimestik
 [1970.-1980. a-d?]
 2 l.
 Masinakirjas. Kserokoopia
 Vene k.
- 75 Vene poeetide luuletused
 1940. a-d-1982
 12 l.
 Autorid: B. Nartsissov (autograafid ja K. Hoerschelmanni ümberkirjutus),
 L. Tšervinskaja ja J. Sofijev (J. Ivaski ümberkirjutus), J. Trubetskoi (masinakirjas)
 jt.; Luuletused l. 8-10 (J. Trubetskoi, A. Koritš, D. Bobõšev) pühendatud Jüri
 Ivaskile
 Vene k.
- 76 2 kirja Jüri Ivaskile / kirjade autorid: D. Bobõšev, A. Schmeman
 25. aug. 1982; 12 sept. 1983
 2 l.
 Masinakirjas. Kserokoopiad
 D. Bobõševi kirjas J. Ivaskile pühendatud luuletus
 Vene k.

- 77 Materjalid Jüri Ivaski kohta: intervjuud J. Ivaskiga; loendid J. Ivaski isikuarhiivide materjalidest USA arhiivides
1975-2005
64 l.
Vene ja ingl. k.
Ajaleheväljalõige, kserokoopiad ajalehe artiklitest, arvutiväljatrükid
- 78 Бродский, Иосиф Александрович
Избранные стихи и отрывки из поэм ; Горбунов и Горчаков
[1980. a-d?]
45 l.
Masinakirjas ja trükipoognad. Kserokoopiad
Vene k.

VI. Hiljem juurde lisatud materjalid

- 79 Hoerschelmann, Karl
Kirjad Jüri Ivaskile
Eichstätt ; Reichenhall, 1945-1947 (kserokoopiad 198-?)
85 l.
Kserokoopiad käsikirjalistest kirjadest
Vene ja saksa keeles
L. 70-71: kirja adressaat J. Ivaski abikaasa Tamara Ivask
- 80 Hoerschelmann, Karl
Kirjad Jüri Ivaskile
Eichstätt, 1948-1951 (kserokoopiad 198-?)
157 l.
Kserokoopiad käsikirjalistest kirjadest
L. 60-62: kirja adressaat J. Ivaski abikaasa Tamara Ivask; l. 81-82: kirja
adressaat Maria Samoilovna
Vene keeles
- 81 Hoerschelmann, Karl
Kirjad Fjodor Stepunile
Eichstätt, 1949-1951 (kserokoopiad 198-?)
14 l.
Kserokoopiad käsikirjalistest kirjadest
Vene keeles
- 82 Leonid Galitši kiri Karl Hoerschelmannile; Karl Hoerschelmanni vastuse
koopia
New York ; [Eichstätt], 7. veebr. 1950; [1950]
4 l.
Kirjutatud käsitsi
Vene keeles

- 83 Nartsissov, Boriss, 1906-1982
2 kirja Karl Hoerschelmannile
Dorfen ; Glen Davis, 1949-[vahemikus 1951-1953]
6 l.
Kirjutatud käsitsi
Vene keeles
- 84 Nartsissov, Boriss, 1906-1982
Kiri Elisabeth von Hoerschelmannile
Burke, 8. juuni 1980
1 l.
Masinakirjas allkirjaga
Vene keeles
- 85 Ivask, Jüri, 1907-1986
Kirjad Elisabeth von Hoerschelmannile
[Var.l.], 1952-1969
63 l.
Kirjutatud käsitsi ja masinakirjas
Vene keeles
L. 13p ja 14p: Elisabeth von Hoerschelmanni vastuste koopiad; l. 29:
joonistus
- 86 Ivask, Jüri, 1907-1986
Kirjad Elisabeth von Hoerschelmannile
[Var.l.], 1970- 1982 ja i.a.
59 l.
Kirjutatud käsitsi ja masinakirjas
Vene keeles
Sisaldab ka luuletusi
- 87 Hoerschelmann, Elisabeth von, 1898-1984
Kirjad Jüri Ivaskile
Eichstätt ; Gröbenzell, 1951-1961
36 l.
Kserokoopiad käsikirjalistest kirjadest
Vene keeles
- 88 Elisabeth von Hoerschelmann. Karl von Hoerschelmann, 1898-1998 :
Werke aus der Zeit der russischen Avantgarde
[Hünfeld], 1998
32 lk., ill.
Trükis
Saksa k.

- 89 Igor Severjanini portree
Šmetske, 9. aug. 1935
1 l.
Trükipilt
Vene keeles
Igor Severjanini pühendusega Elisabeth von Hoerschelmannile

xxx

- 90 Описание материалов архива К. К. Гершельмана, передаваемых
в Отдел рукописей и редких книг Библиотеки Тартуского университета /
[Koostanud Sergei Issakov]
2007
9 l.
L. 9 lisa: TÜ Raamatukogu õiend
Arvutiväljatrükk
Vene k.

Käesolevas inventarinimistus on 90 (üheksakümmend) järjest nummerdatud säilikut ja s.52a.

Fondi korraldas ja nimistu koostas raamatukoguhoidja T. Šahhovskaja

Jaanuar 2009, materjal juurde lisatud okt. 2014